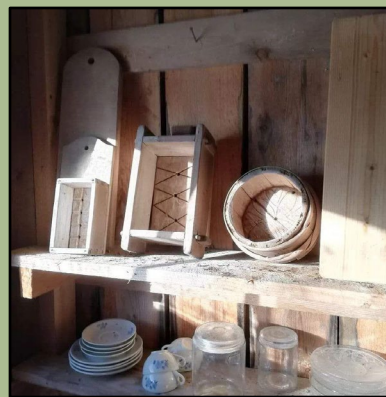

Världsarv, Biosfär och Fäbodkultur - Unesco x 3 i Hälsingland

Karin Gadde Jennische, världsarvssamordnare, Benny Backeby, Biosfär Voxnadalen och Carin Gisslén Schönning, Gävleborgs Fäbodförening

Immateriellt kulturarv

Unesco utnämner

Konventionen om tryggheten av det immateriella kulturarvet antogs 2003.
Den undertecknades av Sverige år 2011

Över 600 immateriella kulturarv i världen finns förtecknade hos Unesco
Sverige har två kulturarv som är upptagna på Unescos internationella listor:
nordiska klinkbåtstraditioner (2020) och **fäbodbruk** (2024)
Nyckelharpans nätverk- goda metoder Unesco

Den **svenska listan, förtecknings över levande traditioner**
över immateriella kulturarv finns hos
ISOF som godkänner (Institutet för språk och folkminnen)
Här finns Luciafirande, tunnbrödsbak, smörgåsbord

Fäbodkulturen- ett immateriellt kulturarv

Synergieffekter med tre Unescoutnämningar
Världsarvsgårdarna, biosfär Voxnadalen och fäbodkulturen

Unesco- internationella och nationella kulturarv

- **Unesco**
en representativ lista
- **ISO** en viktig medspelare
en nationell lista
- Norsk Seterkultur och
Förbundet Svensk fäbodkultur
en lång resa från 2014
- Dec 2025
Fäbodkulturen förtecknad på
Unescos lista representativa
kulturarv

Traditioner och kunskaper som förs över mellan människor

- Från hjärnan till handen-
Traditionell mjölkhantering

Traditionell mjölkhantering

Färskost och mese

Lagrad ost och smör

Tjockmjölk/täte/långfil

Mulbete

Fäbodbrukets sedvana, bete i skogen

- **FSF:S DEFINITION AV MUL & KLÖVBETE**
- **Mul - och klövbete**—fäbodens djur betar fritt i skog, fjäll och utmark enligt gammal tradition.
- Mul- och klövbete är grunden för **ett fungerande fäbodbruk.**

Kulning, lockrop och vallvisor

- **Tula hem** och tula vall
Tula långt åt mossen
Kål fick jag när jag kom hem
Kål fick jag i påsen
Mjölken var båd' gul och blå
Osten såg jag lite å
Smöret smakte jag aldrig
- **Limu, Limu, lima**
Limu limu lima Gud låt solen skina
Öber bergena blå över kullorna
små
Som i skogen skall gå om sommaren

Hantverk, byggnader, fägring och berättelser

► Naturen bjuder in

Rönn och gran skyddar

Paradsängen- uppvisning

Fäbodveckan, något att utveckla? Med Unescotuch...

- Samarbete Länsstyrelse och regional fäbodförening
Gävleborgs fäbodförening GFF
- Fäbodbrukare
Det var **16 fäbodar och 7 andra** platser som hade aktiviteter med anknytning till fäbodbruket.
Det var **44 aktiviteter anmälda** och några av dessa hölls vid flera tillfällen.
- Kanske 2000 besökare...

Samverka?

Bra jobb redan gjort!

- FÖRSLAG TILL GEMENSAM STRATEGI FÖR HÅLLBAR PLATSUTVECKLING
- Finansiering från bla Tillväxtverket. Projektet har genomförts i samverkan med Ovanåkers kommun (projektägare), Ljusdals kommun och Bollnäs kommun.
- Rapport 20 MARS 2023
Catherine Vennberg, projektledare
Ovanåkers kommun
Maria Rosén,
delprojektledare/kommunikatör Ovanåkers kommun
Ulrika Nisser, processledare
Graffman AB
- **Vad händer nu? Hälsingerådet? Ovanåker?**

Temadag – alla tre med och Unescofolk

Bussresa 1 september Ovanåker, ett första steg

- **Vad händer sen?**
- Alla nivåer-
- **Brainstormingdag** för utförare av alla slag
Bollen på mellannivå att bjuda in till inspirationsdag.
- **Vandring** i biosfärområden med guide
Cykel längs Hälsingegårdarsväg
Familjaktivitet med Världsarvspedagog på Hälsingegård
Vandring till fäbod förbi Hälsingegård med biologiska mångfald
- **Vad förenar?**
- **Miljömålen:**
Ett rikt odlingslandskap
Ett rikt växt- och djurliv
Levande skogar
Levande sjöar och vattendrag
God bebyggd miljö
- Vi jobbar gemensamt med det!

Mål, medel- medel, mål...

Ökad synlighet

Fler besökare, ökad lönsamhet...

- För privata aktörer
Hobby: Skatt från första vinstkrona!
- För enskilda företag
mer byråkrati...

Förslag: Låt de första kronorna som understiger basbeloppet få komma in "fritt för intet"...

Vilka resurser!

Hur kan vi samarbeta på alla nivåer?

- Karin Gadde-Janische
Världsarvet Hälsingegårdar

Benny Backeby
Biosfär Voxnadalen

- Carin Gisslén-Schönning
Gävleborgs Fäbodförening